

SVEA HOVRÄTT
Avdelning 03
Rotel 0301

DOM
2009-04-21
Stockholm

Mål nr
T 256-08

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Stockholms tingsrätts dom 2007-12-10 i mål nr T 25365-05, se bilaga A

KLAGANDE

Diskrimineringsombudsmannen
Box 3686
103 59 Stockholm

Ombud: Jur. kand. Ulrika Dietersson och jur. kand. Karin Lundin
Adress som ovan

MOTPART

Biblos Aktiebolag, 556539-5752
Biblioteksgatan 9
111 46 Stockholm

Ombud: Advokat Mats Ljungquist
Advokatfirman Björn Rosengren
Birger Jarlsgatan 73-75 1 tr
113 56 Stockholm

SAKEN

Skadestånd enligt lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering

HOVRÄTTENS DOMSLUT

1. Med ändring av tingsrättens dom

- a) förpliktas Biblos Aktiebolag att till [REDACTED] betala 15 000 kr, jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 7 november 2005 till dess betalning sker,
- b) befrias Diskrimineringsombudsmannen från skyldigheten att ersätta Biblos Aktiebolags rättegångskostnader vid tingsrätten, och
- c) förpliktas Biblos Aktiebolag att ersätta Diskrimineringsombudsmannen för rättegångskostnader vid tingsrätten med 46 586 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 10 december 2007 till dess betalning sker.

Dok.Id 822697

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se	08-561 669 88	måndag – fredag 09:00-15:00

2. Biblos Aktiebolag förpliktas att ersätta Diskrimineringsombudsmannen för rättegångskostnader i hovrätten med 40 067 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker.

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Diskrimineringsombudsmannen (DO) har, såsom talan slutligen bestämts, yrkat att hovrätten förpliktar Biblos Aktiebolag (Biblos) att till [REDACTED] betala skadestånd för kränkning med 50 000 kr, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämning – den 7 november 2005 – till dess betalning sker. DO har även yrkat att hovrätten befriar DO från skyldigheten att ersätta Biblos för rättegångskostnader vid tingsrätten samt förpliktar Biblos att ersätta DO för rättegångskostnader vid tingsrätten och i hovrätten. DO har därvid satt ned yrkandet om ersättning för rättegångskostnader vid tingsrätten till 46 586 kr.

Biblos har bestritt ändring och yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i hovrätten.

UTREDNINGEN I HOVRÄTTEN

[REDACTED] och [REDACTED] har hörts på nytt. Samma skriftliga bevisning som vid tingsrätten har åberopats. På parternas begäran har en ljud- och bildupptagning från Buddha Dinings entré den 12 november 2004 spelats upp.

Parterna har åberopat de grunder och utvecklat sin talan på i huvudsak samma sätt som framgår av tingsrättens dom. Biblos har dock frånfallit sin invändning om jämkning av ett eventuellt skadestånd.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Rättslig bakgrund

I målet är frågan om Biblos – genom en anställd dörrvakt på Buddha Dining – har utsatt [REDACTED] för diskriminering genom att missgynna honom på ett sätt som har samband med hans etniska tillhörighet.

Enligt 9 § lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering (DFL; nu ersatt av Diskrimineringslagen [2008:567]) är bl. a. diskriminering som har samband med etnisk tillhörighet förbjuden vid yrkesmässigt tillhandahållande av restaurangrörelse. Direkt diskriminering föreligger om en enskild person missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle behandlats i en jämförbar situation och missgynnandet har samband med personens etniska tillhörighet. Den som diskriminerar någon på ett sätt som är förbjudet enligt lagen ska betala skadestånd för den kränkning som diskrimineringen innebär. Om det är en arbetstagare som diskriminerar ska enligt 16 § DFL skadeståndet betalas av den som har arbetstagaren i sin tjänst.

Den som påstår sig ha blivit diskriminerad åtnjuter en bevislättnad på så sätt att han ska visa omständigheter som ger anledning att anta att han blivit diskriminerad. Om så sker är det svaranden som ska visa att diskriminering inte har förekommit (21 § DFL).

Högsta domstolen har uttalat att bestämmelsen ska tolkas som en presumptionsregel och att rättstillämpningen i det enskilda fallet får bestämma vilka omständigheter som är presumerande (NJA 2006 s. 170). Högsta domstolen motiverade sitt ställningstagande med att bestämmelsen inte borde ses som en regel om delad bevisbörda, eftersom det kan medföra att all bevisning värderas i ett sammanhang och att i praktiken den avsedda bevislättningen inte uppnås.

Parternas ståndpunkter

DO har gjort gällande att Biblos nekat [REDACTED] tillträde till restaurang Buddha Dining och att Biblos därigenom missgynnat [REDACTED] dvs. behandlat honom sämre än andra i en jämförbar situation. Enligt DO har missgynnandet samband med [REDACTED] etniska tillhörighet.

Biblos har medgett att [REDACTED] nekats tillträde till restaurang Buddha Dining men bestritt att [REDACTED] blivit sämre behandlad än andra personer i en jämförbar situation och att det påstådda missgynnandet skulle ha något samband med [REDACTED] etniska tillhörighet. Biblos har vidare hävdats att anledningen till att

[REDACTED] nekades tillträde till Buddha Dining var att dörrvakten kände igen honom, eller någon i hans sällskap, på grund av tidigare misskötsamhet.

DO har bestritt att [REDACTED] och hans två vänner misskött sig vid tidigare restaurangbesök.

Har DO gjort antagligt att diskriminering förekommit?

Den första fråga som hovrätten har att ta ställning till är om DO har gjort antagligt att Biblos har diskriminerat [REDACTED]

DO har gjort gällande att den omständigheten att [REDACTED] och hans manliga vänner som alla har "utländskt" utseende nekats tillträde till restaurang Buddha Dining den 2 januari 2004 samt att anställda hos Buddha Dining även vid andra tillfällen har nekat män med "utländskt" utseende inträde, gör det antagligt att Biblos har diskriminerat [REDACTED]. Ytterligare omständigheter som ger stöd för denna slutsats är enligt DO:s mening att ordningsvakterna vid Buddha Dining angett flera olika svepskäl till varför [REDACTED] och hans manliga vänner inte fick komma in på restaurangen, att restaurangen var långt ifrån fullsatt, att inte någon av de tre männen hade besökt restaurangen tidigare och att vakterna därför inte kan ha känt igen dem och inte heller haft någon kännedom om deras tidigare uppträdande som restauranggäster.

Det är ostridigt att [REDACTED] och hans två manliga vänner har nekats tillträde till restaurang Buddha Dining den 2 januari 2004. Biblos har inte gjort gällande att det vid denna tidpunkt varit fråga om ett sådant arrangemang där endast personer som fanns upptagna på en gästlista eller som var medlemmar i Buddha Dinings klubb hade tillträde till restaurangen. Att det inte varit fråga om en s.k. klubbkväll stöds också av det förhållandet att [REDACTED] tre kvinnliga bekanta inte behövde ange medlemskap eller att de var upptagna på en gästlista för att få tillträde till Buddha Dining. Av förhören med [REDACTED] och hans vänner framgår vidare att det inte förekom någon köbildning utanför restaurangen och att den inte var fullsatt. Genom vittnesförhören med [REDACTED] och [REDACTED] är det dessutom visat att det fanns ett bord reserverat i restaurangen för [REDACTED] och dennes vänner. Att

[REDACTED] och hans två manliga vänner nekades tillträde till Buddha Dining kan därför inte ha berott på att det inte fanns plats för dem eller att det rådde konkurrens om platserna. Annat har inte framkommit – och Biblos har inte påstått något annat – än att [REDACTED] och hans två vänner varit nyktra och snyggt klädda. Ett ordningsstörande beteende eller opassande klädsel kan därför inte heller ha varit orsaken till att de nekades tillträde till restaurangen.

Mot bakgrund av det anförda får DO anses ha visat sådana omständigheter som ger anledning att anta att [REDACTED] blivit diskriminerad på grund av sin etniska tillhörighet.

Har Biblos visat att diskriminering inte har förekommit?

I denna situation ankommer det på Biblos att visa att diskriminering inte har förekommit, eller med andra ord att [REDACTED] har nekats tillträde till restaurangen på grund av andra omständigheter än hans etniska tillhörighet.

Biblos har gjort gällande att [REDACTED] nekades tillträde till restaurangen på grund av att tjänstgörande dörrvakt kände igen honom, eller någon i hans sällskap, och att detta berodde på att den ifrågakvarande personen vid ett tidigare tillfälle hade betett sig illa på Biblos eller på någon annan restaurang i Stureplansområdet. Till stöd för detta påstående har Biblos hänvisat till en kopia av en anteckning i en loggbok från den 2 januari 2004. Enligt kopian har det antecknats att tre personer kl 22.40 nekats inträde ”pga de varit här tidigare och varit otrevliga mot personal och haft dåligt uppförande inne på krogen”. Den anteckning som har åberopats av Biblos är allmänt hållen och det finns inte något som direkt knyter den till [REDACTED] och dennes två manliga bekanta. I loggboksutdraget finns inte heller någon uppgift om vem som har gjort den aktuella anteckningen. Enligt vaktchefen [REDACTED] ska detta anges och sådana uppgifter finns också beträffande samtliga övriga anteckningar om inträffade händelser på den aktuella loggbokssidan. Avsaknaden av uppgifter om vem som har gjort anteckningen minskar möjligheterna att i efterhand kontrollera de närmare omständigheter som ligger till grund för anteckningen och vilka personer den avser. På grund av det anförda måste den åberopade anteckningen anses ha ett mycket begränsat bevisvärde.

[REDACTED] har även hörts om vad som inträffade i samband med att [REDACTED] stod i kön till Buddha Dining. Enligt [REDACTED] kom en bartjej som heter [REDACTED] fram till honom och pekade ut en person som stod utanför restaurangen. Hon berättade att denne person uppträtt på ett dåligt sätt mot henne i samband med ett tidigare besök i restaurangen och ville därför att han inte skulle släppas in. [REDACTED] har vidare uppgett att han informerade ordningsvakterna som stod vid entrén om vad [REDACTED] berättat.

För att bemöta de uppgifter som [REDACTED] lämnat har DO åberopat ett brev som skrivits av Biblos ställföreträdare [REDACTED] och som kom in till DO den 14 april 2004, dvs. efter det att [REDACTED] gjort en anmälan om att han hade diskriminerats. I brevet anges att [REDACTED] nekades tillträde till restaurang Buddha Dining den 2 januari 2004 därför att någon eller några i hans sällskap kändes igen av vakten samt för att någon eller några av dem vid ett tidigare besök på klubben hade uppträtt dåligt och otrevligt mot personalen. DO har vidare åberopat ett protokoll från de överläggningar som hölls mellan representanter från Biblos och DO i december 2004. I protokollet har antecknats att inte någon från Biblos kände igen den anmälda händelsen och att [REDACTED] – som deltog i överläggningen – åtog sig att ”ta reda på vem av de tjänstgörande vakterna som nekade anmälaren inträde, vem som gjorde anteckningen i loggboken samt, om möjligt, när och på vilket sätt anmälaren (eller någon annan i hans sällskap) tidigare hade misskött sig”. DO har vidare påpekat att [REDACTED] först i samband med huvudförhandlingen vid tingrätten berättade om sitt samtal med [REDACTED]

[REDACTED] har uppgett att han först efter överläggningarna med DO drog sig till minnes vad som hade hänt den aktuella kvällen. Han har emellertid inte kunnat lämna någon rimlig förklaring till varför denna information inte förmedlats vidare till DO.

[REDACTED] och [REDACTED] har vid förhören i hovrätten bestämt förnekat att de skulle ha misskött sig vid tidigare restaurangbesök.

Hovrätten noterar avslutningsvis att Biblos har avstått från att åberopa vittnesförhör med de ordningsvakter eller entrévärdar som tjänstgjorde vid dörren till Buddha

Dining den aktuella kvällen samt att Biblos även valt att inte låta "bartjejen" [REDACTED] vittna.

Mot bakgrund av den bevisning som har presenterats i målet framstår de uppgifter som Biblos lämnat om anledningen till varför [REDACTED] nekats tillträde till Buddha Dining inte som trovärdiga. Biblos har därför inte förmått visa att [REDACTED] inte diskriminerats på grund av sin etniska tillhörighet.

Storleken på skadeståndet

Vid angivet förhållande är Biblos skyldigt att betala skadestånd till [REDACTED] för den kränkning som diskrimineringen inneburit.

Brott mot diskrimineringslagstiftningen ska ses som en allvarlig kränkning (prop. 2002/03:65 s. 160). Skadeståndsbedömningen ska ta sikte på den kränkning som typiskt sett uppkommer genom diskrimineringen. Vad som i viss mån synes ha eftersträvat på detta område är en schablonartad bedömning som innebär att ersättningen bestäms med ledning av objektiva faktorer.

Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2006 s. 170 bestämt ersättningen till en kvinna som avvisats från en restaurang på grund av sin sexuella läggning till 15 000 kr. I rättsfallet NJA 2008 s. 915 bestämdes ersättningen till fyra personer som på grund av sin etniska tillhörighet inte hade beretts tillträde till en restaurang till 5 000 kr för var och en av dem. I sistnämnda fall jämkade majoriteten ersättningskyldigheten på grund av att restaurangen besöktes i syfte att undersöka om diskriminering förekom. Minoriteten, som ansåg att skadeståndet inte skulle jämkas, bestämde ersättningen till 15 000 kr.

Enligt hovrättens mening är den kränkning som [REDACTED] har utsatts för jämförbar med de kränkningar som varit föremål för bedömning i de ovan angivna rättsfallen. Det bör inte ankomma på hovrätten att göra ändringar i de schabloner som Högsta domstolen har lagt fast i nyligen avgjorda rättsfall. I det läge som nu råder bör rättsutvecklingen på aktuellt område i stället förbehållas Högsta domstolen. Hovrätten

fastställer därför det skadestånd som Biblos ska betala till [REDACTED] till 15 000 kr.

Rättegångskostnader

DO är vinnande part. Beträffande yrkade belopp avseende rättegångskostnader råder inte tvist. Frågan om diskriminering har ägt rum eller inte har utgjort tyngdpunkten i processen. Enligt hovrättens mening bör DO därför tillerkännas full ersättning för sina kostnader.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2009-05-19

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Jan Öhman, hovrättsrådet Ingela Perklev samt tf. hovrättsassessorerna Jenny Holmqvist och Linnéa Klefbäck, referent.

Enhälligt.